STORTINGET

Stortingstidende
Referat fra møter i Stortinget

Nr. 57 · 19. mars
Sesjonen 2025–2026

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny voteringsordning med faste voteringstidspunkter.
Derfor vil saksreferat og tilhørende votering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte torsdag den 19. mars 2026 kl. 10

President: Lise Selnes

Dagsorden (nr. 57):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i skipsarbeidsloven og NIS-loven (tydelige og mer forutsigbare arbeidsvilkår)
   (Lovvedtak 31 (2025–2026), jf. Innst. 161 L (2025–2026) og Prop. 28 LS (2025–2026))
2. Stortingets vedtak til lov om endringer i sikkerhetsloven (opplysningsplikt ved autorisasjon)
   (Lovvedtak 32 (2025–2026), jf. Innst. 142 L (2025–2026) og Prop. 10 L (2025–2026))
3. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Simen Velle og Anne Grethe Hauan om rettferdig utdanningsstøtte for studenter med pasientskadeerstatning
   (Innst. 157 S (2025–2026), jf. Dokument 8:70 S (2025–2026))
4. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sunniva Holmås Eidsvoll og Mirell Høyer-Berntsen om en tryggere digital skolehverdag
   (Innst. 158 S (2025–2026), jf. Dokument 8:82 S (2025–2026))
5. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Trygve Slagsvold Vedum og Bengt Fasteraune om kompensasjonsordning for grønnsaksprodusenter som rammes av nye grenseverdier for kadmium
   (Innst. 163 S (2025–2026), jf. Dokument 8:99 S (2025–2026))
6. Referat

Presidenten [10:00:04]: Det foreligger tre permisjonssøknader:

– fra Høyres stortingsgruppe om permisjon for representanten Erna Solberg i tiden fra og med 24. til og med 26. mars
– fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe om permisjon for representanten Jonas Andersen Sayed i tiden fra og med 25. til og med 29. mars
– fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Trond Giske i tiden fra og med 24. til og med 27. mars – alle for å delta i WTOs minister- og parlamentarikerkonferanse i Yaoundé, Kamerun

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:

For Hordaland: Liv Kari Eskeland 24.–26. mars
For Rogaland: Hadle Rasmus Bjuland 25.–26. mars
For Sør-Trøndelag: Kjell-Arve Aspaas 24.–26. mars

Presidenten [10:00:49]: Representanten Geir Pollestad vil framsette tre representantforslag.

Geir Pollestad (Sp) [10:01:16]: På vegner av stortingsrepresentanten Trygve Slagsvold Vedum og meg sjølv har eg gleda av å leggja fram eit representantforslag om beredskapslagring av diesel og flybensin.

På vegner av stortingsrepresentantane Trygve Slagsvold Vedum, Siv Sætran og meg sjølv har eg gleda av å leggja fram eit representantforslag om meir norsk mat.

Til slutt har eg, på vegner av meg sjølv, gleda av å leggja fram eit representantforslag om fleksibel innføring av ny gjødselforskrift.

Presidenten [10:01:48]: Representanten Hans Andreas Limi vil framsette et representantforslag.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:02:07]: På vegne av Fremskrittsparti-representantene Morten Wold, Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen og meg selv vil jeg fremsette et representantforslag om bostedsfritak for bompenger på Sollihøgda.

Presidenten [10:02:24]: Representanten Liv Gustavsen vil framsette et representantforslag.

Liv Gustavsen (FrP) [10:02:42]: På vegne av Fremskrittsparti-representantene Tom Staahle, Aina Stenersen, Anne Grethe Hauan og meg selv vil jeg framlegge et representantforslag om etablering av psykiatrisk ambulansetjeneste på det sentrale Østlandet.

Presidenten [10:02:52]: Representanten Jorunn Gleditsch Lossius vil framsette et representantforslag.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [10:03:14]: På vegne av representantene Hans Edvard Askjer, Joel Ystebø og meg selv vil jeg framlegge et representantforslag om å innføre en verifiserbar 18-årsgrense for porno på nettet.

Presidenten [10:03:30]: Representanten Jonas Andersen Sayed vil framsette to representantforslag.

Jonas Andersen Sayed (KrF) [10:03:44]: På vegne av representantene Hans Edvard Askjer, Ida Lindtveit Røse og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å bruke apotekenes kompetanse bedre for å styrke helse- og omsorgsvesenet.

På vegne av representantene Jørgen H. Kristiansen, Hans Edvard Askjer og meg selv vil jeg fremme et repre-

sentantforslag om avgiftskutt i lys av de høye drivstoffprisene.

Presidenten [10:04:10]: Representanten Une Bastholm vil framsette to representantforslag.

Une Bastholm (MDG) [10:04:23]: På vegne av representantene Ingrid Liland, Frøya Skjold Sjursæther og meg selv har jeg gleden av å legge fram et forslag om å øke verdiskaping og gjenvinning i mineralnæringen.

På vegne av representantene Julie E. Stuestøl, Frøya Skjold Sjursæther og meg selv har jeg gleden av å fremme et forslag om strengere straff for dyrekriminalitet.

Presidenten [10:04:49]: Representanten Bård Ludvig Thorheim vil framsette to representantforslag.

Bård Ludvig Thorheim (H) [10:05:06]: På vegne av representantene Ove Trellevik, Mari Holm Lønseth og meg selv vil jeg framsette et forslag om å avvikle prisrådet for havbruk.

På vegne av representantene Kari Sofie Bjørnsen, Helene Røsholt, Mathias Willassen Hanssen og meg selv vil jeg legge fram et forslag om å realisere Fensfeltet og mer mineralnæring i Norge.

Presidenten [10:05:30]: Representanten Lars Haltbrekken vil framsette to representantforslag.

Lars Haltbrekken (SV) [10:05:48]: På vegne av stortingsrepresentantene Marthe Hammer, Marian Hussein, Anne Lise Gjerstad Fredlund og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om løsning for kontantutbetaling til befolkningen.

På vegne av stortingsrepresentantene Marthe Hammer, Anne Lise Gjerstad Fredlund, Ingrid Fiskaa og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om nullutslippshurtigbåter.

Presidenten [10:06:15]: Representanten Erling Sande vil framsette et representantforslag.

Erling Sande (Sp) [10:06:29]: På vegner av representantane Bengt Fasteraune, Ole Herman Sveian, Geir Inge Lien og meg sjølv har eg gleda av å leggje fram eit representantforslag om meir ja og mindre nei i byggjesaker.

Presidenten [10:06:43]: Representanten Rikard Spets vil framsette et representantforslag.

Rikard Spets (FrP) [10:07:02]: På vegne av «kjernekarene» Tor Mikkel Wara, Morten Stordalen, Kristoffer Sivertsen, Erlend Wiborg, Bjørn Larsen og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om å tilrettelegge for kjernekraft i Norge.

Presidenten [10:07:16]: Representanten Ole Herman Sveian vil framsette et representantforslag.

Ole Herman Sveian (Sp) [10:07:34]: På vegne av stortingsrepresentanten Kjersti Toppe og meg selv vil jeg fremme et forslag om å gjennomføre en ekstern evaluering av sykehusplaner og sykehusbygging i Norge.

Presidenten [10:07:47]: Representanten Geir Inge Lien vil framsette et representantforslag.

Geir Inge Lien (Sp) [10:08:04]: På vegner av representantane Bent-Joacim Bentzen og Erling Sande og meg sjølv ønskjer eg å leggje fram eit representantforslag om å sikre mobildekning på alle offentlege vegar.

Presidenten [10:08:18]: Representanten Ingrid Fiskaa vil framsette et representantforslag.

Ingrid Fiskaa (SV) [10:08:35]: På vegner av stortingsrepresentantane Kirsti Bergstø, Audun Hammer Hovda, Lars Haltbrekken, Marthe Hammer, Marian Hussein og meg sjølv har eg gleda av å leggja fram eit representantforslag om å byggja infrastruktur for transport og lagring av CO_2 – Kortskip.

Presidenten [10:08:58]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sakene nr. 1 og 2 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:09:12]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skipsarbeidsloven og NIS-loven (tydelige og mer forutsigbare arbeidsvilkår) (Lovvedtak 31 (2025–2026), jf. Innst. 161 L (2025–2026) og Prop. 28 LS (2025–2026))

Sak nr. 2 [10:09:12]

Stortingets vedtak til lov om endringer i sikkerhetsloven (opplysningsplikt ved autorisasjon (Lovvedtak 32) (2025–2026), jf. Innst. 142 L (2025–2026) og Prop. 10 L (2025–2026))

Presidenten [10:09:22]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [10:09:24]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Simen Velle og Anne Grethe Hauan om rettferdig utdanningsstøtte for studenter med pasientskadeerstatning (Innst. 157 S (2025–2026), jf. Dokument 8:70 S (2025–2026))

Presidenten [10:09:50]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil åtte replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Sander Delp Horn (A) [10:10:30] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke for samarbeidet i komiteen i behandlingen av representantforslaget om rettferdig utdanningsstøtte for studenter med pasientskadeerstatning. Det er en samstemt komité som har vært enige om hva som er utfordringen, og hvordan utfordringene best skal løses. Komiteen er enstemmig i sin innstilling, men Fremskrittspartiet har et relativt likelydende forslag i tillegg til innstillingen fra komiteen.

På grunn av regelverket til Lånekassen har studenter som har fått pasientskadeerstatning, fått reduksjon i stipend på grunn av avkastningen som opparbeides som følge av erstatning. Selv om intensjonen er at avkastningen skal dekke framtidige behov, er den ikke unntatt fra behovsprøving.

For komiteen er det viktig at utdanning er tilgjengelig for alle, og at økonomiske hindre for å ta utdanning reduseres. Statens lånekasse er et viktig virkemiddel for å sikre nettopp dette. Det skal være et system som er til hjelp og ikke til hinder for folks vei inn i et aktivt yrkes- og arbeidsliv.

Hele komiteen er enig i at det er feil at studenter som har mottatt pasientskadeerstatning, skal få avkorting i stipend på grunn av avkastningen en får som følge av erstatning. Komiteen mener det blir en urimelig dobbelbelastning for den enkelte, en dobbeltbelastning som tar bort fokuset fra det som er viktigst for studenter. Det handler om å gi like muligheter til utdanning for alle.

Stortinget er på sitt beste når man ser utfordringer i folks hverdag, setter seg ned og løser utfordringene sammen, uavhengig av om saken gjelder mange, eller om saken gjelder få. I dette tilfellet dreier det seg om å se realitetene i et system som ikke fungerer. Når folk ikke passer inn i systemet, er det Stortingets oppgave å endre systemet, og det gjør nå en samlet komité og forhåpentligvis et samlet storting, sammen med regjeringen.

Vi i denne salen har kanskje for lett for å forsvare de systemene vi har vært med og bygge, istedenfor å gjøre grep som er logiske, som forenkler, og som er tilpasset den virkeligheten vi lever i. Folk i Norge skal ha mulighet til å følge mål og drømmer.

At flere får muligheten til å lykkes, er ikke bare bra for den enkelte, men det er bra for alle. Det kan ikke være slik at de som allerede har blitt sviktet av et system, skal sviktes én gang til.

Det forslaget som nå ligger på bordet, er godt. Vi er glad for at en samlet komité og forhåpentligvis et samlet storting står bak forslaget.

Simen Velle (FrP) [10:13:14]: Jeg har bare behov for å uttrykke min store støtte til komiteens arbeid. Jeg setter veldig pris på at vi klarte å finne en fornuftig enighet i denne saken. Det er noe utrolig kjipt med det å først bli feilbehandlet, så få pasientskadeerstatning og så lide en gang til fordi man har blitt feilbehandlet av Lånekassen.

Som saksordføreren helt riktig nevnte, er det ikke veldig mange mennesker dette gjelder, men for de menneskene det gjelder, er det grovt urettferdig. På vegne av forslagsstillerne er jeg veldig glad for å kunne si at det er en enstemmig komité som innstiller i denne saken, og jeg håper statsråden benytter sin taletid senere i dag til å understreke hvor fort man kommer til å forsøke å løse disse problemene. Det har en budsjettkonsekvens, men budsjettkonsekvensen er ikke veldig stor.

På vegne av i hvert fall forslagsstillerne har jeg lyst til å uttrykke klinkende klart at vi forventer at statsråden er rask på labben og løser opp i denne saken. Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten [10:14:20]: Representanten Simen Velle har tatt opp det forslaget han refererte til.

Monica Molvær (H) [10:14:37]: Bak denne saken er det mennesker som har fått livet snudd på hodet av sykdom eller skade. De er mennesker som allikevel ønsker å bidra i samfunnet. Vi må sikre at alle får de samme mulighetene til å gjennomføre og fullføre utdanning uten å få økonomiske hindringer på veien fordi det har oppstått noe uforutsett i livet.

Utdanning er billetten inn i arbeidslivet. Det er kanskje den viktigste inngangsbilletten man noen gang kan få mulighet til å få tak i. Den gir mulighet til å skape et liv for seg selv og delta og bidra. Vi vet hvor viktig det er, ikke bare for den enkelte, men også for samfunnet. Vi trenger alle gode krefter og at alle bruker ressursene sine, også de som har fått noen ekstra utfordringer.

Jeg har lyst å gi honnør til FrP, som har løftet saken i Stortinget. Dette er et veldig godt eksempel på hvordan enkeltsaker kan avdekke svakheter i systemet vårt. Det er veldig positivt at vi nå har en samlet komité som har lyst til å be om endringer i regelverket, og vi ser at det faktisk nytter å løfte fram saker i Stortinget. Det viser at politikk virker. Det betyr noe for de menneskene som er berørt, og ikke minst for familiene og de berørte som står rundt.

Intensjonen med en erstatning er at man skal få samme muligheter. Det er ikke avkastning som skal avgjøre hvordan ens muligheter for utdanning blir. Det viktigste av alt er at alle får samme muligheter, uavhengig av hva slags utfordringer man har møtt på veien.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [10:16:22]: Jeg vil starte med å takke forslagsstillerne og FrP for å løfte en viktig sak som betyr mye for de menneskene som blir berørt. Jeg er glad for at det er bred enighet i denne sal om noe helt grunnleggende: at utdanning skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av økonomisk bakgrunn. Da må jeg selvfølgelig benytte anledningen til å komme med en kjærlighetserklæring: Jeg elsker Lånekassen. Det er kanskje det mest vellykkede fordelingspolitiske virkemiddelet vi har i Norge. Lånekassen har sørget for at generasjoner av studenter har kunnet ta utdanning, ikke fordi de har rike foreldre, men fordi vi som samfunn stiller opp. Derfor er det også viktig at ordningene oppleves rettferdige.

Det er nettopp det saken vi behandler, handler om. Personer som har vært utsatt for alvorlig sykdom eller skade, får erstatning for å kompensere for tap. Det er ikke er en gevinst, det er ikke er en ekstrainntekt. Det er et forsøk på å gjøre livet levelig etter noe som ikke skulle skjedd. Når vi da i neste omgang sier at avkastningen av denne erstatningen skal behandles som inntekt og dermed reduserer stipendet, gjør vi noe grunnleggende urimelig. Dagens system sier i praksis at du skal både bruke erstatningen til å dekke framtidige behov og samtidig straffes for at den eksisterer. Det er en dobbel belastning, og det bryter med selve hensikten bak erstatningsordningene.

Dette er ikke bare en teknisk justering i regelverket. Det handler om rettferdighet. Det handler om å sikre at mennesker som allerede har opplevd noe vanskelig, ikke møter nye barrierer når de prøver å ta utdanning og komme seg videre i livet. Derfor støtter SV komiteens forslag om å be regjeringen komme raskt tilbake med en løsning.

Til sjuende og sist handler dette om hvilket samfunn vi skal være – et samfunn der uflaks i livet ikke skal avgjøre om du får utdanning, et samfunn der vi stiller opp for hverandre, et samfunn der ordningene våre henger sammen på en rettferdig og logisk måte. Det er det denne saken handler om. Derfor støtter SV forslaget, og jeg er glad for at et enstemmig storting gjør det samme.

Statsråd Sigrun Aasland [10:19:01]: Jeg vil takke for gode innlegg og engasjement i en svært viktig sak. Lånekassen er en av statens viktigste velferdsinstitusjoner og et virkemiddel for like muligheter til utdanning, uavhengig av økonomisk og sosial bakgrunn. Derfor deler jeg representanten Unnelands dype kjærlighet til Lånekassen. Personer som har vært utsatt for kritisk sykdom eller personskade, skal ha samme muligheter til å gjennomføre utdanning som andre. Høyere utdanning er for mange i denne gruppen helt avgjørende for å få mulighet til å delta i arbeidslivet, og det er, som saksordfører og forslagsstiller sier, politikernes oppgave å endre systemet når det ikke virker.

Det er viktig for regjeringen at denne gruppen studenter ikke er dårligere stilt enn andre til å ta høyere utdanning. Trygg økonomi er en sentral og avgjørende faktor for det, og derfor skal ikke pasientskadeerstatning påvirke hvor mye lån man får omgjort til stipend i Lånekassen.

Jeg er veldig glad for at to av studentene som har fått avkortet stipend på grunn av sine erstatningssaker, har løftet denne saken fram, både i media og her på Stortinget. Jeg har sett på den praksisen vi har hatt gjennom Lånekassen siden pasientskadeerstatningen ble unntatt behovsprøvingen for 20 år siden. Denne praksisen har ikke vært sett godt nok i sammenheng med hvordan erstatningsberegningen skjer. Derfor vil jeg endre praksisen både framover og med tilbakevirkende kraft for alle dem som tidligere har fått mindre lån omgjort til stipend på grunn av hvordan regelverket har blitt forvaltet.

Denne endringen har en budsjettkonsekvens. Regjeringen vil derfor foreslå inndekning for praksisendring i tilleggsbevilgninger til statsbudsjettet for 2026. Endringen vil ikke kunne tre i kraft før Stortinget har behandlet budsjettet, men vi vil vise de berørte allerede nå at vi tar denne situasjonen på alvor. Jeg vil igjen takke studentene som har tatt opp denne viktige saken, Stortinget og forslagsstillerne, som har fremmet den her, og be om at Stortinget følger opp forslaget når det legges fram i budsjettet.

Presidenten [10:21:13]: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 3.

Sak nr. 4 [10:21:23]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sunniva Holmås Eidsvoll og Mirell Høyer-Berntsen om en tryggere digital skolehverdag (Innst. 158 S (2025–2026), jf. Dokument 8:82 S (2025–2026))

Presidenten [10:21:45]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil åtte replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte

tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Joel Ystebø (KrF) [10:22:27] (ordfører for saken): Jeg vil først takke komiteen for en god prosess og et godt arbeid knyttet til dette representantforslaget om elevers digitale trygghet i skolen.

Denne tematikken vet vi er særdeles viktig. Vi har gjennom de siste årene sett større og større utfordringer knyttet til skadelig innhold og på andre måter betydningen av å gjøre politiske grep for å sikre den digitale tryggheten for elever i norsk skole. Jeg er derfor både på vegne av KrF og som representant i komiteen glad for at man har samlet seg rundt flere gode forslag, og jeg vil også gi honnør til forslagsstillerne for dette.

Når våre barn og unge, elever i norsk skole, opplever å bli utsatt for innhold som de ikke skal se, som de ikke skal bli utsatt for, er det et politisk ansvar å ta grep. Det er jeg glad for at en samlet komité gjennom disse forslagene nå gjør på en rekke områder. KrF tror at det trengs politisk handling rettet mot det som har vært en voksende utfordring. På mange måter har vi som politikere våknet sent, men likevel kan man gjøre kraftfulle grep for å bidra til å håndtere denne utfordringen i norsk skole og for å verne flest mulig barn og unge mot denne utfordringen. Det handler både om gode filtre på disse enhetene og ikke minst om å være bevisst på hvordan disse brukes i skolen, som vi også ser er en relevant tematikk i andre saker som har blitt behandlet i denne salen.

Så kan jeg si på vegne av KrF at vi mener man kan gjøre enda flere grep knyttet til det som går på hjemsending av digitale enheter, osv. Jeg er likevel glad for at dette er et første steg for å håndtere en stor samfunnsutfordring, og jeg er derfor glad for at en samlet komité står bak viktige forslag for å håndtere og trygge skolehverdagen til våre barn og unge.

Vebjørn Gorseth (A) [10:24:50]: I en verden der inntrykkene, varslene, påminnelsene og forsøkene på påvirkning er konstante, må skolen være en trygg havn – fri for distraksjoner fra algoritmer og stimuli spesifikt designet for å stjele oppmerksomhet. Det skylder vi elevene i norsk skole. Samtidig stopper ikke vårt ansvar idet skoleklokka ringer og elevene drar hjem. Barn må beskyttes fra skadelig innhold også etter skoletid. Det er et ansvar foreldre, skoler og dermed også politikere deler.

Samtidig er det viktig at Stortinget ikke blir for ivrig. Våre tiltak må være virkningsfulle, samtidig som de opprettholder skolers, rektorers og læreres muligheter til å tilpasse etter lokale behov.

Jeg er utrolig glad for at SV med dette forslaget setter søkelys på et særdeles viktig område. Det er et område regjeringen allerede gjør mye på, men med en teknologisk utvikling som vokser eksponentielt, kreves det at man holder trykket oppe. Historien har vist at grepene man har tatt de siste årene, har gitt betydelige, konkrete resultater. Jeg nevner noen:

– Vi har gitt anbefalinger om mobilfrie skoler, som vi ser har ført til mindre mobbing på skolene, bedre skolemiljø og elever som snakker sammen og trives bedre sammen.
– Vi har stilt tekgigantene, som Meta, Snapchat, TikTok og Google, til ansvar. Vi trenger også deres hjelp i denne kampen.
– Vi har innført nasjonale anbefalinger om innholdsfiltre. Elever skal ikke ha tilgang til skadelig innhold på skolens enheter, og i forbindelse med det forslaget som er fremmet, og som vi behandler i dag, sier en samlet komité at dette arbeidet må fortsette og styrkes. Det er vi glad for.
– Et nesten samlet storting har nå også sørget for at barn skal slippe å stå alene i kampen mot gigantkonserns bevisst utarbeidede, oppmerksomhetsspisende algoritmer. FrP er det eneste partiet på Stortinget som ikke vil innføre 15-års aldersgrense på sosiale medier.
– Sist, men ikke minst: Vi forskriftsfester nå i læreplanene at bruken av skjerm skal være særlig varsom og ikke dominerende som arbeidsmetode de første fire årene i skolen. Det har vi også tro på kommer til å gi resultater.

Å sikre barn og unges trygghet i en digital verden har vært et av Arbeiderpartiets aller viktigste prosjekter de siste årene. Jeg er veldig glad for at vi har en statsråd som virkelig har tatt virkningsfulle grep. Med forslagene som ligger an til å få flertall i denne salen, styrker vi dette arbeidet enda mer videre. Det er bra for barna i skolen vår. De fortjener at vi har dette helt fremst i pannebrasken i alt vi gjør.

Simen Velle (FrP) [10:27:45]: Opplæringsloven krever at elevene skal sikres en trygg skolehverdag. Veldig lenge var en trygg skolehverdag at det var nok lærere ute i skolegården i friminuttene, og at det var voksne til stede på de arenaene hvor elevene ferdedes. Men så kom de mobile enhetene og de sosiale mediene, og etter hvert begynte også skolene å dele ut mobile enheter til elevene. Verden har utviklet seg mye siden en refleksvest i skolegården var det viktigste tiltaket for å sikre en trygg skolehverdag.

Det minste vi bør kunne forvente, er et oppdatert regelverk som sikrer at elevene ikke utsettes for skadelig innhold på de enhetene skolene deler ut. Jeg vet at det er en pågående debatt i denne salen hvor Fremskrittspartiet er imot det veldig mange av de andre partiene sier når det gjelder bruk av sosiale medier blant unge, og om hva som er de beste virkemidlene for å sikre at det skjer på

en trygg måte. Likevel opplever jeg at denne saken og det vedtaket Stortinget forhåpentligvis i dag fatter, understreker klinkende klart hvilken ambisjon Stortinget egentlig har. Det er at alle barn skal vokse opp i et trygt læringsmiljø, at vi skal ha minst mulig mobbing, og at vi skal sørge for at barna vokser opp til å bli den beste versjonen av seg selv.

Jeg vil varsle Fremskrittspartiets tydelige støtte til forslaget, men jeg har også lyst til å understreke, når det gjelder sosiale medier, at selv om det er en pågående debatt om hvem som skal være forelder – om det skal være foreldrene selv eller staten – er det stor enighet i denne salen med hensyn til skadelig innhold. Jeg mener det er nødvendig å sikre at de mobile enhetene som tas med hjem fra skolen, er trygge. Jeg mener det er nødvendig å sikre at kommunale og offentlige penger ikke brukes til å utsette barn for skadelig innhold, og jeg setter pris på at forslagsstillerne har vært så tydelige som de har vært i dette forslaget.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [10:30:03] (komiteens leder): Barns digitale hverdag er like ekte som skolegården. Barna våre skal være trygge på skolen, men også trygge når de bruker læremidler de får fra skolen, hjemme. I det siste har vi hørt om elever som blir utsatt for skadelig, uønsket innhold på skolens nettbrett, og at nettsider som til og med har blitt brukt til nettovergrep mot barn, er tilgjengelig på nettbrettet. Dette er jo en systemsvikt. Deler vi ut nettbrett til barn, er det vårt ansvar å sikre trygg bruk. I dag opplever foreldre at barn har tilgang til alt fra algoritmestyrt innhold til YouTube uten grenser og med vold – uten at det er regulert. Vi vet også at det er veldig store forskjeller mellom kommunene.

Det jeg kanskje er mest stolt over at vi i dag skal vedta, er at man nå skal støtte kommunene i dette arbeidet. Det er ikke slik at kommuner som kanskje har én IT-ansvarlig, nødvendigvis klarer å ha kompetansen eller ressursene til å være totalt oppdatert på de teknologiske løsningene som trengs på nettbrettet. Jeg er veldig glad for at Høyre har fått støtte for at vi nå skal ha et mye mer målrettet arbeid i Utdanningsdirektoratet opp mot kommunene. Veldig ofte står vi i denne salen og debatterer nye pålegg, veiledere eller retningslinjer for kommunene, statsråden har sendt ut brev, og det framstår veldig handlekraftig, men utfordringen er at kommunene får veldig mange styringssignaler. De har veldig mange oppgaver de skal løse innenfor begrensede ressurser og med begrenset kompetanse. Da er jeg glad for at vi i dag tydeliggjør at dette arbeidet skal prioriteres, og at kommunene skal støttes.

Jeg har lyst til å benytte anledningen til å skryte av de kommunene som nå har tatt veldig mange grep de siste årene og månedene. Ett eksempel er Oslo. Der overtok Høyre en by hvor det nærmest var null reguleringer knyttet til skjermbruk i skolen. Det var pålegg om nettbrett 1:1 for de yngste elevene. Nå er det strammet kraftig inn.

Det kom nå en nyhetssak om at Osloskolen oppdaterer nettfilteret som brukes på alle elevers digitale enheter. Det nye nettfilteret man bruker, er bygget på en løsning som heter Netsweeper, som bruker kunstig intelligens til å analysere og kategorisere millioner av nettsider globalt. Den oppdateres kontinuerlig, og det er ikke mulig for elevene å skru den av. Filteret følger eleven uansett hvor enheten brukes. Dette er en mulighet teknologien gir oss, nemlig at man kan ha effektive filtre som beskytter barn og unge.

Det bør ikke være så store forskjeller mellom kommunene i å ta slike løsninger i bruk, og derfor er marsjordren til regjeringen i dag at vi skal løse dette sammen med kommunene. Elevene fortjener å være trygge.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [10:33:19]: Se for dere et barn som sitter hjemme ved kjøkkenbordet. Lekser skal gjøres. Det er stille i huset. Foreldrene tenker at nå er barnet trygt. Det er skolearbeid de holder på med. Men på skjermen er det ikke bare skole. Med noen få tastetrykk kan barnet være i kontakt med fremmede voksne i åpne chat-tjenester på en enhet de har fått utdelt fra skolen. Dette er ikke en hypotetisk problemstilling. Like før jul avdekket Aftenposten sammen med Hanne-Lene Dahlgren hvor få tastetrykk norske skolebarn er fra nettovergrep via skoleutstyr. Kripos har bekreftet at det har foregått nettovergrep på slike enheter.

Dette er egentlig en ganske enkel sak. Foreldre over hele landet sender barna sine på skolen med en forventning om at de er trygge. Det gjelder i klasserommet, det gjelder i skolegården, og det må selvfølgelig gjelde på skjermen. Likevel vet vi i dag at det ikke alltid er realiteten. Vi vet at barn får tilgang til skadelig innhold på skolens egne enheter, vi vet at de utsettes for reklame og sporing, og vi vet at det finnes for svake sperrer og for store forskjeller mellom kommunene.

I dag har vi et regelverk, vi har anbefalinger, og vi har veiledere. Problemet er at det ikke er godt nok. Resultatet er at tryggheten til barna avhenger av hvilken kommune man bor i, hvor god IT-avdelingen er, og hvor mye kapasitet den enkelte skole har. Sånn kan vi rett og slett ikke ha det. Vi skal ha én fellesskole i Norge, og da må vi også ha et minimum av felles trygghet.

SV mener dette er et klassisk eksempel på at staten må ta et tydeligere ansvar – ikke for å detaljstyre alt, men for å stille noen helt grunnleggende krav: at skoleenheter skal være reklamefrie, at skadelig innhold er blokkert, at personvernet til barna ivaretas, og at foreldre

faktisk har kontroll når enhetene tas hjem. Det er ikke radikale forslag. Det er rett og slett sunn fornuft. Når mellom 20 og 25 pst. av nett-trafikken på elevenes enheter er reklame og sporing, er ikke det bare et irritasjonsmoment. Det er et kommersielt press mot barn, og det er noe vi som politikere har et ansvar for å rydde opp i.

Flertallet advarer mot detaljstyring, og det er et veldig viktig hensyn, men det kan ikke brukes som en unnskyldning for å la være å stille krav der det gjelder barnas trygghet.

Jeg er glad for at noen av forslagene får flertall i dag, men jeg skulle ønske at vi gikk enda lenger. Vi trenger tydelige krav, vi trenger bedre beskyttelse, og vi trenger en skole som er trygg også på skjerm. Derfor fremmer vi disse forslagene. Jeg tar med det opp SVs forslag i saken.

Presidenten [10:36:13]: Da har representanten Andreas Sjalg Unneland tatt opp det forslaget han refererte til.

Erling Sande (Sp) [10:36:21]: For Senterpartiet er det grunnleggjande viktig å sikre barna våre ein trygg skulekvardag. Det gjeld sjølvsagt òg i det digitale rom. Både foreldre, lærarar og skuleleiing kan oppleve at det er krevjande å ha nok oversikt over korleis dei digitale verktøya kan nyttast – og blir nytta – av elevane, og korleis ein sikrar gode rammer som gjer at elevane er skjerma mot skadeleg innhald på nett.

Forslagsstillarane skal ha ros for å ha sett dette temaet på dagsordenen, og komiteen har i innstillinga samla seg om klare forventingar til regjeringa om å styrkje arbeidet for å sikre digitale verktøy som har barrierar mot reklame og skadeleg innhald.

Vi kan ikkje forvente at alle kommunar skal kunne ha den fullstendige oversikta over dei moglegheitene og utfordringane som dei digitale verktøya kan innehalde. Det er difor viktig å gje tilstrekkeleg kunnskap og støtte til kommunane og skulane i korleis dei kan skjerme barna mot uønskt innhald. Her må dei statlege styresmaktene samarbeide aktivt med skulane for å gje kunnskap om korleis ein sikrar eit oppsett av dei digitale einingane sånn at nødvendige filter og blokkeringar er på plass, og at ein på riktig måte ivaretek både personvern og tilgangskontroll. Det skal ikkje vere sånn at elevar har tilgang til skadeleg innhald eller blir utsett for persontilpassa reklame på pc-ane eller nettbretta dei får frå skulen.

Samtidig med at vi ivaretek tryggleiken til elevane, er det viktig å understreke at vi i denne salen må unngå unødvendig detaljstyring. Skulen blir styrt gjennom nasjonale mål, men det skal vere eit stort handlingsrom med tanke på å finne gode løysingar lokalt ut frå det som er lokale behov og lokale føresetnader. Vi i Senterpartiet har stor tillit til at kommunar, skular og foreldre er dei beste til å ivareta tryggleiken til ungane dersom dei får den nødvendige støtta frå statlege styresmakter. Eg tenkjer komiteen har funne ein god balanse mellom desse omsyna i denne saka.

Hege Bae Nyholt (R) [10:38:38]: I min tid, og kanskje også i presidentens tid, bakset lærerne med gjenstridige overheader, og en sjelden gang rullet det inn en tv på hjul, og vi jublet – ofte uten grunn. I dag har de fleste elevene minst én skjerm foran seg, og krittavla er erstattet med whiteboard. Verden har forandret seg.

Rødt mener at den norske skolen de siste årene har vært en arena for et stort digitalt eksperiment. Ikke alt med skjerm er problematisk, men når den fortrenger andre læremidler, ofte av økonomiske årsaker, og ikke er godt nok sikret mot mulig skadelig innhold, er det grunn til å rope varsku.

Rødt vet at landets lærere hver dag jobber for læring og trivsel i landets klasserom. Vi har tro på profesjonen og deres faglige grunnlag til å velge pedagogisk metode for akkurat sin klasse i sin time, men den valgfriheten uteblir om skjerm er det eneste mulige læremiddelet – og det kanskje uten programvarer som trengs, men med gratistjenester fordi skolen ikke hadde råd til å kjøpe de lisensierte produktene. Som vi vet: «There's no such thing as a free lunch.» Tjenestene er gratis fordi de er reklamefinansiert. Vi har også hørt historier om ungdomsskoleelever som f.eks. får reklame for slankeprodukter når de skal benytte kalkulator i matteundervisningen.

Vi vet at dagens filtre og tiltak som er iverksatt, ikke er gode nok for å hindre at ungene våre bruker skoleenhetene til å gå inn på åpne nettlesere og få tilgang på potensielt skadelig innhold, osv., og det er ikke godt nok. Vi må sikre at ungene våre ikke utsettes for påvirkning og skadelig innhold gjennom skjermene som deles ut på skolen.

Hvordan henger det sammen at alle politikerne som har stått på denne talerstolen for å fortelle verden at de har gjort helomvending om skjerm i skolen, nå ønsker at skolebarn skal kunne bruke til dels usikrede skoleskjermer om natta? Ingen barn skal gjøre lekser om natta. Da skal man sove. Derfor har Rødt fremmet et forslag om tidsstyring på skoleskjermer sånn at de ikke kan brukes mellom kl. 23 og 6. Dette begrenser ikke pedagogisk bruk av skjerm, det vil sørge for at barna våre får sove om natta – ikke surfe eller spille på skjermen som skolen har sendt med ungene hjem.

Rødt er opptatt av balansert bruk av digitale hjelpemidler i skolen. Barna skal sikres skjermfri tid i løpet av skoledagen. Barna i småskolen skal ha mer tid uten skjerm enn med, og den tiden som brukes med skjerm, skal være trygg og pedagogisk begrunnet. Derfor stemmer Rødt for en rekke forslag samt tar opp egne forslag.

Presidenten [10:40:40]: Representanten Hege Bae Nyholt har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:41:39]: Digitaliseringen av skolen har gått for langt og for fort, uten god nok kontroll. Det rydder Arbeiderparti-regjeringen opp i. La meg være tydelig: Skolen skal ivareta barn og unges personvern, og elevene skal også være trygge på skolens digitale enheter.

Vi har over tid fått klare tilbakemeldinger fra foreldre, lærere og forskere om at ikke alt er slik vi ønsker – ikke i nærheten. Jeg er derfor glad for at Stortinget nå er samlet om å ta grep, og at et samlet storting går inn for å gjøre noe med konsekvensene av mange års ukritisk digitalisering i skolen.

Som jeg har sagt i lengre tid, og som forslagsstillerne peker på, er det en sterk sammenheng mellom det digitale kommersielle trykket mot barn og brudd på grunnleggende personvernrettigheter. Derfor strammer vi nå inn på hvordan teknologi brukes i skolen. Jeg har allerede iverksatt mange tiltak som bidrar til å styrke personvernet til barn og elever, og til å hindre at de blir eksponert for uønsket innhold på nett på skolen og hjemme. Fra 1. august må skolene forholde seg til at vi i forskrift gjennom læreplanene innfører at skolene skal være særskilt varsomme med bruk av skjerm for alle første- til fjerdeklassinger.

Den nyetablerte støttetjenesten for personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming vil hjelpe skoleeierne med å gjøre gode valg for elevenes personvern. Jeg også har sendt brev til alle landets kommuner med tydelig beskjed om at de digitale enhetene i grunnskolen ikke skal sendes hjem med elevene dersom skolen ikke klarer å beskytte elevene mot skadelig innhold.

Utdanningsdirektoratet har allerede veiledere, både om hvordan elevene skal beskyttes mot skadelig innhold på nett, og om hvordan reklameforbudet i skolen skal overholdes. Direktoratet gir også veiledning til skolene om hvordan de kan overholde sine lovpålagte forpliktelser. I tillegg jobber direktoratet for fullt med å innføre sikker nettleser under eksamen, noe som innfases så raskt det er faglig og teknisk forsvarlig.

Jeg er fullt enig i problembeskrivelsen, men jeg vil også peke på at det representantene foreslår som tiltak, ligger tett opp mot det vi allerede gjør.

Reglene om trygt og godt skolemiljø skal beskytte elevene mot skadelig innhold og gir elevene rett til et trygt og godt digitalt læringsmiljø – både på skolen og hjemme. Utdanningsdirektoratets veileder viser hvordan disse reglene kan overholdes konkret, men både regelverk og veiledning må hele tiden utvikles videre for å gjøre den digitale skolehverdagen trygg i en verden hvor de store tekgigantene får bestemme altfor mye.

Arbeidet stopper ikke her. Digitaliseringen i skolen skal styres, ikke styre oss. Det er fellesskapet som setter rammene, og derfor er jeg glad for at det nå er stor støtte for dette arbeidet her i Stortinget.

Presidenten [10:44:40]: De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Julia Eikeland (A) [10:45:01]: Først og fremst vil jeg berømme SV for å løfte en viktig sak: å sikre elevene våre en trygg digital skolehverdag og sørge for at skolebarn ikke sendes hjem med iPader og nettbrett som kan gi tilgang til skadelig innhold. Vi er nødt til å være handlekraftige i norsk skole og gjøre det som faktisk trengs for elevene våre. Det er uholdbart at barn kan få tilgang til innhold som vold og porno, og vi vet at mange elever i tillegg blir forstyrret i undervisningen av både spill, sosiale medier og annen digital støy.

For Arbeiderpartiet er det viktigste at elevene våre skal lære mer, og at elevene skal lære bedre. Da må elevene være trygge i klasserommet og få mulighet til å bygge grunnmuren sin.

Jeg har også lyst til å berømme Høyre. Det er ikke lenge siden sentrale personer i Høyre tok til orde for at vi måtte slutte å bruke begreper som skjerm som en samlebetegnelse i skolepolitikken, og det er heller ikke mange år siden Høyre mente at mobilen ikke skulle ut av skolen. Vi ser nå likevel en endring i Høyre, en endring i retning av større bevissthet, større vilje til å regulere og større forståelse for utfordringene vi står i. Det er jeg glad for.

Jo flere vi er som står sammen om disse store utfordringene, jo sterkere står vi i arbeidet med å finne de gode løsningene – og jo tydeligere signal sender vi til elever, foreldre og lærere om at politikerne tar dette på alvor. Det skylder vi elevene våre.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [10:47:14]: Jeg ble fristet til å ta ordet etter den rørende omfavnelsen fra representanten Eikeland, som på en måte føyer seg i rekken av forsøkene Arbeiderpartiet gjør på å omskrive historien. Jeg tror vi er veldig mange partier i denne salen som skal ta selvkritikk for at digitaliseringen i skolen gikk for fort, at man undervurderte digitale distraksjoner, og at man nå ser at det påvirker barns konsentrasjon, utholdenhet og også skoleresultater.

Jeg vil minne om, når man først skal lage en sånn historiefortelling, at i 2017 måtte Høyre argumentere mot Arbeiderpartiet og daværende utdanningspolitisk talsperson, Trond Giske, som hadde som hovedvalgkampsak at man skulle innføre nettbrett til alle, én-til-én. Det var hovedsaken til Arbeiderpartiet i skolepolitikken. I 2023 sa daværende kunnskapsminister fra Arbeiderpartiet, Tonje Brenna, at skolen skulle omfavne all

teknologi, særlig KI. Ifølge Tonje Brenna var bekymringen om KI-juks i norske klasserom feil. Hun sammenlignet det med kalkulator og sa at man kan jukse selv i et rom uten noe som helst teknologi. Det er i et VG-oppslag fra 2023. Nettbrettdebatten kan vi gjerne ha her, men situasjonen i norsk skole er at KI har gjort et inntog helt ukritisk og uten at det har kommet tydelige retningslinjer fra en Arbeiderparti-ledet regjering.

Jeg synes vi skal være ærlig om situasjonen. Ja, skjerm er ulike ting. Det er forskjell på sosiale medier og f.eks. det å ha Cappelen Damm som et digitalt læremiddel, begrenset uten mulighet til å gå inn på andre apper eller andre funksjoner. Selvfølgelig er det det, men la oss ikke prøve å mistolke hverandre i helt ulike retninger. Jeg tror vi nå skal være ærlige og si at det er viktig med særlig varsomhet rundt nettbrett. Jeg tror veldig mange ser konsekvensen økt skjermbruk har hatt. Ja, det er store utfordringer, særlig med skjermbruk på fritiden, men det smitter også over i skolen. Hvis man har barn som har tilbrakt store deler av sin fritid stillesittende foran en skjerm, påvirker det selvfølgelig hva som blir skolens rolle, hvis vi skal sikre at elevene lærer utholdenhet, konsentrasjon og ikke minst det å lese, skrive og regne.

Jeg håper Arbeiderpartiet tar det litt inn over seg og kanskje er litt ydmyke i denne debatten, og at vi heller nå står sammen om å ta en del kraftige grep for å sikre at det er trygghet digitalt for norske elever, og at vi får en skole der elevene lærer utholdenhet og konsentrasjon, for det er forutsetningen for all annen læring, og ikke minst for å utjevne sosiale forskjeller.

Presidenten [10:49:46]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [10:49:54]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Trygve Slagsvold Vedum og Bengt Fasteraune om kompensasjonsordning for grønnsaksprodusenter som rammes av nye grenseverdier for kadmium (Innst. 163 S (2025–2026), jf. Dokument 8:99 S (2025–2026))

Presidenten [10:50:16]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil åtte replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Geir Jørgensen (R) [10:50:52] (ordfører for saken): Jeg vil først benytte anledningen til å takke næringskomiteen for samarbeidet om denne saken, som altså har sitt utgangspunkt i et representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Trygve Slagsvold Vedum og Bengt Fasteraune om en kompensasjonsordning for grønnsaksprodusenter som rammes av nye grenseverdier for kadmium.

Det settes fram to forslag i denne saken, og jeg regner med at forslagsstillerne selv kommer opp og redegjør for det.

Komiteen har åpnet for en skriftlig høring. Det har kommet to innspill. Komiteen har også fått flere brev fra statsråden, som er landbruks- og matminister Nils Kristen Sandtrøen, som har uttalt seg i saken.

Komiteen merker seg EU-direktiv 2021/1323, hvor det er vedtatt nye og lavere grenseverdier for tungmetaller i matvarer. For løkprodusenter som dyrker løk i jordsmonn rikt på alunskifer, anslått til mer enn 40 pst. av den totale norske produksjonen av løk, medfører direktivet en betydelig usikkerhet foran vekstsesongen 2026. Denne saken handler altså om en kompensasjonsordning for de som blir rammet av dette direktivet.

Jeg vil på vegne av Rødt si noen ord om saken. Vi er veldig glade for at vi endelig får laget et flertall for en anstendig kompensasjonsordning for de produsentene som har blitt rammet, men det politiske arbeidet som er gjort i forkant, får strykkarakter.

Først sitter regjeringen i år etter år på et EU-direktiv, som de så tar opp av skuffen og innfører uten at denne næringen, som produserer mat – løk – har fått nødvendig tid til å omstille seg. I Stortinget klarte vi så å gi disse produsentene ett års utsettelse, slik at de skulle få rimelig med tid til å kunne jobbe med sin produksjon. To måneder etter dette flertallsvedtaket skjer det at partiet Høyre snur, og Arbeiderpartiet hopper på et løst forslag. Likevel blir dette direktivet tvangsinnført, hasteinnført, egentlig uten den politiske behandlingen det skulle hatt. Vi har et mål om økt nasjonal selvforsyning av mat, spesielt av plantevekster. Det som har skjedd, har vært helt i motstrid med vedtatt politikk på området. Jeg må ærlig talt si at Stortinget, spesielt partiene Høyre og Arbeiderpartiet, ikke tar seg bra ut overfor denne næringen, som de selv mener burde ha forutsigbarhet.

Ruth Mariann Hop (A) [10:54:07]: Stortinget vedtok den 29. januar å be regjeringen innføre EU-kommisjonsforordningen som setter nye og lavere grenseverdier for kadmium i løk, og komme tilbake til Stortinget med midlertidige tiltak i revidert budsjett for å avhjelpe løkprodusenter som eventuelt får inntektsbortfall på grunn av de nye reglene.

Regjeringen kom raskt kom på banen og varslet allerede 18. februar at de i RNB, revidert nasjonalbudsjett, vil komme med en kompensasjonsordning. For Arbeiderpartiet er det viktig å gi løkbøndene denne sikringen, dersom de til høsten opplever at løken ikke kan selges på grunn av for høye verdier av tungmetaller. Vi håper jo alle at ordningen blir overflødig, og at produksjonen i disse områdene går bra, og at det derfor ikke blir behov for kompensasjonen.

En samlet næringskomité er enig om mye her. Blant annet slutter alle opp om behovet for denne midlertidige kompensasjonen. Uenigheten ligger i hvor stor den skal være. Arbeiderpartiet går inn for en dekningsgrad på 70 pst., for vi er opptatt av å balansere behovet for økonomisk trygghet for bonden med prinsippet om at bonden, som selvstendig næringsdrivende, må bære en del av risikoen selv. For det er flere tiltak som kan innføres av bonden for å redusere risiko på både kort og lengre sikt, f.eks. kalking.

Det er heller ikke sånn at dette nye regelverket plutselig dukket opp. Næringen vet, som den forrige representanten presiserte, at EU varslet innstrammingen av grenseverdien for kadmium i 2021, og høsten 2025 ble det kjent at de nye reglene skulle tre i kraft i Norge fra 1. juli 2026, noe som allerede da var en utsettelse på ett år. Dette var også et tema i budsjetthøringen i næringskomiteen i oktober.

Selv om vi er uenige om dekningsgraden for kompensasjonen for løk som faller mellom den nye og den gamle grenseverdien, er vi alle enige om at vi tar den usikkerheten løkprodusentene har, på høyeste alvor. Produsentene skal ikke måtte bære kostnadene helt selv. Her skal staten stille opp.

Regjeringen har også varslet at de i forbindelse med RNB vil bevilge penger til mer kartlegging, noe som også vil gi kunnskap som kan påvirke mulighetene for å tilpasse produksjonen, for å unngå at løken som produseres, inneholder høyere verdier av kadmium enn det som er anbefalt.

Vi vet at tungmetaller ikke er bra for helsen vår. Derfor mener Arbeiderpartiet at det er helt riktig å sette strenge grenseverdier for giftige tungmetaller i matvarer. Det er også verdt å minne om at regelverket ikke bare gjelder grenseverdier for løk, men også for ulike næringsmidler som barnemat og frokostblandinger. Vi mener at verken norske forbrukere eller norsk landbruk vil være tjent med at vi skulle tillate et høyere nivå av kadmium i norske matvarer enn det som er anbefalt. Det kan til sjuende og sist også skade tilliten til norsk mat.

Stig Even Lillestøl (FrP) [10:57:26]: Meir enn 40 pst. av norsk løkproduksjon blir ramma av det nye, strenge EU-kravet om å senke grenseverdien for kadmiuminnhald i løk. Det trer i kraft frå 1. juli i år, etter at ei utsetjing av kravet til 2027, som Stortinget først gjekk inn for, likevel ikkje skal gjelde. All den tid det er politisk bestemt at innstramminga ikkje kan vente eitt år, og bønder som slit med å oppfylle det nye EU-kravet, blir utsette for potensielt store økonomiske tap, er det på sin plass at Stortinget ber regjeringa kome tilbake til oss med forslag til ei god og rettferdig kompensasjonsordning.

Norske løkbønder er sette i ein svært vanskeleg situasjon på grunn av eit firkanta og unødvendig politisk inngrep. Når Stortinget først går inn for å utsetje kravet med eitt år, er det useriøst å snu igjen med ein gong, berre for å skape utryggleik ved å sende blanda signal til bøndene.

Norske løkprodusentar klarar seg i stor grad utan omfattande statlege overføringar. Difor er det svært uheldig at staten skaper unødvendige politiske svingingar som undergrev grunnlaget for ordinær drift. Matproduksjon krev langsiktig planlegging, og det blir det vanskeleg å gjennomføre når politikarane på Stortinget endrar meining frå veke til veke.

No ber vi staten ta økonomisk ansvar, etter sjølv å ha skapt eit økonomisk tapspotensial for næringa. Det skal skje i form av ei midlertidig kompensasjonsordning, og utan å skape nye, langvarige subsidie- eller kompensasjonsordningar i landbruket.

Mathias Willassen Hanssen (H) [10:59:03]: Høyre har hele veien ønsket at direktivet skulle innføres. Det er bra for folkehelsen, og det er bra for norske forbrukere at vi får strengere grenseverdier, ikke bare for kadmium i løk, men også i barnemat, i frokostblandinger og i en rekke andre næringsmidler.

EU varslet innstrammingen av grenseverdier for kadmium allerede i 2021. Regjeringen – med to tidligere statsråder fra Senterpartiet og én fra Arbeiderpartiet – har hatt fire år på seg til å forberede norske bønder, gjennomføre nødvendig kartlegging og ha dialog med næringen og Stortinget. I stedet lot de forordningen ligge i en skuff. Det er fire år norske produsenter har levd i uvisshet, fire år med lite kartlegging, fire år uten å forberede næringen på de nye grenseverdiene. Det er ikke godt nok, og det har gjort situasjonen vanskeligere enn den hadde trengt å være.

Høyre støtter opprettelsen av en midlertidig, risikoreduserende ordning på 70 pst. for løkprodusenter som har avlinger som eventuelt overstiger de nye grenseverdiene i inneværende år. Vi har også sikret at regjeringen skal komme tilbake med midler til ytterligere kartlegging av kadmium i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Vi merker oss også at andre partier i denne salen ønsker at ordningen skal være på hele 95 pst. Det mener Høyre er feil. Å sette kompensasjonsnivået på inntil 70 pst. balanserer hensynet til økonomisk trygghet for bonden mot prinsippet om at næringsdrivende må bære noe av risikoen. Et høyere kompensasjonsnivå kan svekke insentivene til tilpasning, og erfaringsmessig har også enkeltordninger en tendens til å skape presedens, som kan være uheldig.

Det finnes tiltak produsentene selv kan gjøre. Norsk Landbruksrådgiving Innlandet har vist til at kalking er det viktigste, enkleste og billigste tiltaket for å redusere plantenes opptak av kadmium. Det har effekt samme år som det tilføres.

En ordning på 70 pst. gir den tryggheten og forutsigbarheten for bøndene som potensielt blir berørt, samtidig som den gir insentiver til å gjøre nødvendige tiltak i forkant.

Jeg tar med dette opp forslaget fra Arbeiderpartiet og Høyre.

Presidenten [11:01:34]: Representanten Mathias Willassen Hanssen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ingrid Fiskaa (SV) [11:01:47]: Denne saka skulle me eigentleg ha sloppe å behandla her i dag. Det enklaste og beste hadde vore om Stortinget stod fast på det gode vedtaket frå desember i fjor, der me altså vedtok å utsetja innføring av dei nye grenseverdiane for kadmium i løk med eitt år, noko som ville ha gjeve løkprodusentane tid til å områ seg.

Sånn gjekk det dessverre ikkje, for stortingsfleirtalet snudde og ville innføra dette EU-regelverket i år likevel. Det skapte stor usikkerheit, ikkje berre for løkbøndene rundt Mjøsa, som jo risikerer å vera uheldige med kadmiuminnhaldet, men for alle norske matprodusentar. For det signalet Arbeidarpartiet, Høgre, Venstre og MDG då sende, var at Stortinget utan forvarsel kan koma til å endra rammevilkåra for matprodusentar og dytta risikoen over på bøndene. Det er ikkje haldbart, særleg ikkje i ei tid der me må produsera meir mat på norske ressursar og gjera Noreg meir sjølvforsynt.

Regjeringas forslag til kompensasjonsordning var heller på ingen måte god nok, og eg er glad for at stortingsfleirtalet no ordnar opp og sørgjer for at staten stiller opp med den nødvendige risikoavlastinga. Me har jobba godt i lag for å stilla opp med ein høgare kompensasjonsgrad – og samtidig ramma inn i ordninga sånn at det er den faktiske produsentprisen som skal leggjast til grunn, og at det ikkje er eit maksimaltak per produsent.

Så vil eg kommentera eit par ting som er blitt sagt i debatten så langt: Dette er altså ikkje eit spørsmål om det skal tillatast store mengder tungmetall i norsk mat eller ikkje. Me snakkar her om eitt års utsetjing, fordi regjeringa i lang tid har late vera å arbeida for nødvendige tilpassingar som kunne ha løyst denne saka i utgangspunktet. Det er altså ikkje mogleg for løkprodusentane berre å snu seg rundt rett før løken skal setjast i jorda, og motverka det som kan vera tilfeldige og uføreseielege utslag av at grunnen inneheld alunskifer.

Så ja, me er veldig for kalking og alt det der, men det er altså ikkje nødvendigvis mogleg å unngå dei litt uføreseielege utslaga som dette kan gje, på så kort varsel. Her er det regjeringa og stortingsfleirtalet som må ta ansvar, og heldigvis har me eit stortingsfleirtal som gjer akkurat det.

Geir Pollestad (Sp) [11:05:03]: Dette er ingen gladsak. Det er eit krevjande direktiv som norske bønder må forhalda seg til.

Det gjekk jo gale då regjeringa føreslo å gjennomføra dette nokså hastig – iallfall plutseleg – utan å leggja fram noka som helst form for risikoavlasting eller kompensasjon. Då tok Stortinget ansvar og utsette gjennomføringa med eitt år, fordi me ønskte å gje bøndene tid til å omstilla seg. Det fekk me eit ganske stort fleirtal for på Stortinget, men plutseleg gjekk Høgre og MDG saman med Arbeidarpartiet og gjorde eit vedtak om at direktivet likevel skulle innførast i år. Senterpartiet reagerte på det med å leggja fram eit representantforslag, som er det me behandlar i dag. Der var tanken at me ønskjer å gje bøndene den risikoavlastinga, ikkje berre fordi det er viktig for bøndene, men fordi det er viktig for den norske sjølvforsyninga at løkbøndene vel å setja løk òg dette året.

I mellomtida har statsråden lagt fram og presentert sitt forslag. Det er eit dårleg forslag, for det har ein for låg kompensasjon, og det gjer at bøndene må bera ein for stor del av risikoen. Men det som eg er glad for i det forslaget, er at statsråden sender eit klart signal om at dette skal finansierast i revidert nasjonalbudsjett, og at det òg kjem eit arbeid med kartlegging i revidert nasjonalbudsjett. Då er me iallfall trygge på at me ikkje skal bruka energi i mai og juni på å forhandla inn ei ordning på dette.

I dette forslaget har eit fleirtal på Stortinget sett skapet på plass og laga eit veldig detaljert forslag som er lett for statsråden å følgja opp. Dei spørsmåla som ligg føre, er langt på veg fullførte.

Så har eg lyst til å kommentera noko som er sagt i debatten i dag: at ein må gje bøndene eit insentiv til å få ned kadmiumnivået. Det er sagt både frå Arbeidarpartiet og frå Høgre. Eg meiner det er å ha ein grunnleggjande mistillit til norske bønder, for viss norske bønder kan velja om dei vil produsera mat for søppelplassen, eller mat til norske forbrukarar, er eg heilt trygg på at norske

bønder ønskjer å produsera mat. Dei ønskjer å få betalt for varene sine, ikkje erstatning for det som er søppel. Dei ønskjer sjølvsagt å gjera det, og no håpar me – og forventar – at landbruksministeren raskt følgjer opp med eit vedtak og ei ordning i tråd med det Stortinget legg opp til.

Une Bastholm (MDG) [11:08:19]: I dag gir vi en viktig avklaring for løkbøndene og deres familier, og vi viser at Stortinget er dedikert til å gi norsk matproduksjon og våre bønder forutsigbarhet når de blir pålagt nye krav til maten de produserer i Norge. Vi gjør det i grevens tid – i fjor ble det satt løk på Stange i slutten av mars – så jeg vil begynne med å takke kollegaer i komiteen og statsråden for samarbeid, diskusjoner og raske avklaringer. Jeg vil også takke representanter fra næringen i Stange, Gartnerhallen, Innlandet Bondelag og andre i faglagene for informasjon, dialog, diskusjoner og tålmodighet.

Grøntnæringen er vant til risiko, men det bør ikke brukes mot dem. Siden setteløken allerede er kjøpt inn for i år og en mangler vesentlig og presis nok kunnskap om jordsmonnet og hvordan man kan tilpasse seg, har ikke bøndene noen reell mulighet nå til å tilpasse seg og redusere risikoen for inneværende produksjonssesong. Da blir det urimelig av regjeringen kun å tilby 70 pst. kompensasjon. Dette har en klar menneskelig side, men det er også feil matpolitikk. Miljøpartiet De Grønne vil øke norsk selvforsyning, og grønnsaker er der Norge er minst selvforsynt. Grøntnæringen bør ha mer forutsigbarhet, ikke mindre, slik at vi beholder de erfarne bøndene vi har, og kan få flere store og små produsenter inn for å bidra til ren, lokal mat og nasjonal matberedskap. Vi har derfor valgt å bruke vår vippeposisjon i saken til å danne et flertall for prinsippet om full kompensasjon, minst 95 pst., uten et øvre tak, som en midlertidig ordning i årets sesong.

Denne saken har mildt sagt hatt en humpete behandling i Stortinget og før det i regjering, og det håper jeg vi alle lærer av. En EU-forordning forsvinner ikke selv om en legger den i en skuff, så for framtiden bør en være tidlig ute med å gå i dialog med næringer som berøres, bidra til kunnskapsinnhenting, hjelpe dem med omstilling og gi riktige og nødvendige avklaringer.

Ved at Miljøpartiet De Grønne snudde i saken i Stortinget, ble ikke nye grenser for tungmetaller i løk og annen mat utsatt. Det mener jeg er bra. Vi fikk også en forpliktelse fra regjeringen, som ikke var der fra før, til å bidra med penger og innsats for bedre kartlegging og forskning på tilpassing for de bøndene som dyrker i områder med høy risiko, noe som også NIBIO en rekke ganger har uttalt tydelig at trengs. Dette er viktig, for bøndene har egentlig ikke manglet tid, dette har vært varslet i flere år, men de har manglet at myndighetene stiller opp og forplikter seg til å bidra med kunnskapsinnhenting, med måleinstrumenter og med forskere som kan hjelpe dem med å tilpasse seg.

Nå får vi på plass en viktig risikoavlastning for i år, men det er fortsatt like viktig at pengene til kartlegging og forskning kommer som lovet. Målet må være fortsatt å kunne produsere like mye norsk kvalitetsløk på Stange.

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:11:33]: Et flertall på Stortinget vedtok 29. januar å innføre kommisjonsforordningen fra EU som innebærer lavere tillatte grenseverdier for flere næringsmidler, bl.a. for kadmium i løk. Som det har vært sagt fra talerstolen her, handler denne regelverkspakken også om regler for frokostblandinger og hvor mye klorert alkohol det bl.a. kan være i prosessert barnemat som en rest fra prosesseringen.

Den nye grenseverdien for løk innføres 1. juli 2026. Den innebærer at tillatt nivå for kadmium i løk senkes fra 0,05 mg/kg til 0,03 mg/kg. Det er viktig å påpeke og presisere, for det er i det intervallet at den nye kompensasjonsordningen vil være gjeldende.

Kadmium er et tungmetall som finnes naturlig i jorda. Det akkumuleres i kroppen over tid og skilles langsomt ut. Det kan gi nyreskader, beinskjørhet og økt risiko for kreft.

Arbeiderparti-regjeringen er opptatt av trygg mat til norske forbrukere, og matsikkerhet er et av de fire hovedmålene for landbrukspolitikken. Det er ingen grunn, mener vi, til at vi skal ha lavere standard for mattrygghet i Norge enn det er i land rundt oss, og nettopp det å produsere nok, trygg og variert mat av god kvalitet er den viktige oppgaven som jordbruket løser for oss. Bonden har en helt sentral rolle på vegne av hele det norske samfunnet for å kunne gjøre dette mulig for oss som forbrukere.

Jeg har stor forståelse for at det er krevende for de produsentene som blir berørt. I vedtaket som et flertall på Stortinget da stilte seg bak, ble det bestemt at regjeringen skulle komme tilbake til Stortinget med en vurdering av en kompensasjonsordning senest innen revidert nasjonalbudsjett. Det har vi gjort. Allerede den 18. februar varslet vi at vi hadde vurdert saken – og vi har ikke bare vurdert det, men vi foreslår å finansiere både kartlegging i jorda og kompensasjon, slik det ble riktig referert. Det er veldig bra at det ser ut til å være støtte til kompensasjonsordning.

Det er viktig å påpeke at i utkastet til ordning er det ikke lagt opp til at det er Mattilsynet som må ta prøver av løken, men at prøvetaking og analyse må gjennomføres etter reglene som ligger til EU-forordning 2022/932. Dette sikrer likebehandling av alle produsenter.

Presidenten [11:14:37]: Det blir replikkordskifte.

Geir Pollestad (Sp) [11:14:57]: La meg starta med å slå fast at når det gjeld forståinga av kven ordninga gjeld for – at det er frå ny grenseverdi og opp til gamal – deler eg oppfatninga til statsråden. Det har vore føresetnaden heile tida. Stortinget gjer no eit veldig detaljert vedtak med kva vilkår ein ønskjer det skal vera, og korleis ordninga skal vera innretta. Kor raskt tenkjer statsråden det er mogleg å ha på plass ei ordning i tråd med det vedtaket Stortinget skal gjera seinare i dag?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:15:30]: Det er et veldig viktig spørsmål, og det er derfor vi har vært opptatt av å levere dette fra oss raskt. Landbruksdirektoratet er allerede i gang med å utforme detaljene, for dette må også forskriftsfestes. Derfor er det fra vår side viktig at vi på forhånd har kunnet varsle at vi legger inn forslag til finansiering av både kartlegging og kompensasjonsordning i regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett. Som jeg tidligere har kommunisert til Stortinget, vil det at ordningen formelt sett begynner å virke, være avhengig av at Stortinget gjør et vedtak om denne finansieringen ved behandling av revidert nasjonalbudsjett.

Geir Pollestad (Sp) [11:16:18]: Eg trur ein kan vera trygg på at når det vert lagt fram eit forslag i tråd med det Stortinget vedtek no, kan mykje av det heilt sikkert byggja på det arbeidet som er gjort allereie, men det er òg viktig at det er slik det vert, og at det vert lagt inn i revidert budsjett. Ein kan vera trygg på at det vil få fleirtal då.

Eg har lyst til å utfordra litt meir på dette med prøvetaking, for det er jo litt stammespråk å visa til eit EU-direktiv. Er det rett oppfatta at det er staten som ifølgje dette direktivet skal peika på dei ein meiner skal ta desse prøvene, eller er det ein annan måte det er tenkt organisert på?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:17:09]: Det er, som jeg sa, slik at dette følger de vanlige rutinene. Det er ikke Mattilsynet og dermed Mattilsynet som en av statens underliggende etater som gjør dette, men det er næringen selv, som produserer og ikke minst tar imot løken, som har dette ansvaret, i tråd med det gjeldende regelverket.

Jeg skylder å legge til en detalj, ettersom representanten stiller gode spørsmål om detaljer i ordningen, for i dette vedtaket er det fra flertallets side kommunisert noen endringer knyttet til pristaking og produsentpris. Der er det slik at det vil være en liten forskjell, der flertallets forslag faktisk kan innebære en marginalt lavere utbetaling over ordningen gjennom notifiseringsprisen. Det skyldes trekk i forskningsavgift.

Geir Pollestad (Sp) [11:18:10]: Eg kan ta ein replikk til, i tilfelle statsråden skulle koma på meir han hadde lyst til å orientera Stortinget om.

Det som er viktig for fleirtalet, er prinsippet om at det er marknadsprisen dette skal bereknast ut frå. Me reagerte eller stussa litt på det eine svaret me fekk frå statsråden, der det vart peika på den såkalla målprisen, for det er jo fleire typar løk det ikkje finst målpris på. Det er klart at erstatninga må vera avhengig av kva verdien er på den løken ein produserer, og det er bakgrunnen for det valet som er gjort i forslag til vedtak. Eg trur intensjonen frå fleirtalet er veldig klar, og slik eg høyrer signala her, vil det verta følgt opp på ein god måte.

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:19:07]: Bakgrunnen for direktoratets opprinnelige forslag var å finne en pris slik at de kunne behandle det veldig raskt, at det ble mindre tid til saksbehandling, og at bonden dermed kunne få en raskere utbetaling. Som jeg nå orienterte Stortinget om, er det altså en marginal forskjell hvor innstillingen fra flertallet kan gi en noe lavere utbetaling, men vi følger opp sammen med direktoratet for å finne gode måter å forskriftsfeste ordningen på, sånn at den kan fungere så raskt som mulig og være mest mulig forutsigbar for bonden.

Geir Pollestad (Sp) [11:19:50]: Til slutt skal eg berre nytta moglegheita til å minna statsråden om at dersom ein synest det fleirtalet har gått inn for, er litt lågare enn det regjeringa har sett føre seg på enkelte punkt, vil eg visa til at det er sagt «minst 95 pst. kompensasjonsgrad» frå fleirtalet si side. Om ein har behov for å gå høgare enn det for å få ei ordentleg ordning, trur eg at partia som står bak fleirtalet, er opne for det.

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:20:15]: Min kommentar gjaldt ikke en kompensasjonsgrad, men hvilke pristyper som legges til grunn – bare for å presisere det. Det tror jeg egentlig representanten var veldig innforstått med.

Une Bastholm (MDG) [11:20:37]: Da kan jeg begynne med å si at det også i fellesmerknaden er gjort tydelig at prinsippet skal være full kompensasjon. Det betyr minst 95 pst., så det er også forventningen til Stortinget.

Jeg har et spørsmål til det vedtaket Stortinget gjorde med Arbeiderpartiet, Høyre og Miljøpartiet De Grønne om penger til kartlegging i revidert nasjonalbudsjett. Spørsmålet er om NIBIO per nå har fått noe oppdrag, eller om man ellers har noen planer for å få til samtidig forskning for årets sesong. Det er begrenset hvor mye kunnskap man klarer å få på den ene sesongen, og man er jo i gang med litt, men det trengs et virkelig løft for at

bøndene skal kunne omstille seg til framtidige sesonger. Har NIBIO fått noe oppdrag, og er det noen dialog på gang som gjør at de er påkoblet og vi får en sterkere innsats for å innhente kunnskap for årets sesong?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:21:32]: Igjen er det verdt å minne om at når Stortinget gjør budsjettvedtak og et departement følger opp via oppdragsbrev, skjer det etter at man har gjort en beslutning her i Stortinget om finansiering. Det er det første som er viktig å si generelt. For det andre er det slik at Norsk Landbruksrådgiving over tid og tidligere har kartlagt deler av disse områdene. Det er flere som har både kunnskap og viktig innsikt i hvordan dette kan gjøres videre. Alle detaljer om det er ikke endelig besluttet, så det må vi kunne komme tilbake til, for det har gått veldig fort fra vedtaket den 29. januar og til vi står her i dag og skal utforme videre detaljer sammen med underliggende etater.

Une Bastholm (MDG) [11:22:25]: Det er ett flertall som har bedt om at bevilgningen foreslås i revidert nasjonalbudsjett, og et annet flertall som veldig tydelig i dette stortinget er for at bøndene skal følges opp med midler til kartlegging, dvs. det flertallet som i dag ber om nær full kompensasjon for tapt løk eller løk som har for høye grenseverdier. Jeg tror statsråden kan føle seg fullt trygg på at det å igangsette dialog om et oppdrag for å få til følgeforskning i tide for årets sesong vil ha flertall i Stortinget. Det finnes en del kunnskap. Det finnes særlig en del foto en har gjort beregninger ut fra, men de er ikke presise nok til at bøndene kan bruke dem til å tilpasse produksjonen. Hvis vi legger til grunn at det er løk de skal fortsette å produsere på sine arealer – og det er jo et mål her – er det også et mål for statsråden at det er løk som fortsatt skal produseres på disse arealene på Stange?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [11:23:23]: Ja, det er et mål å ha best mulig selvforsyning i Norge av alt det vi kan produsere i Norge, og det er et mål at det samlede landbruksarealet brukes mest fornuftig i sum, men det er ikke noe mål at det skal produseres verken grønnsaker eller andre matvarer som har et høyere nivå av grenseverdier enn det som er tillatt at du og jeg kan kjøpe i butikken. Over tid er det helt klart et mål at den kartleggingen skal føre til at man blir trygg på hvor det er trygt å produsere løk, ikke at vi får gråsonetilfeller. Det vil jeg også anta at stortingsrepresentanten fra Miljøpartiet De Grønne er enig i. Det håper jeg i hvert fall.

Presidenten [11:24:06]: Replikkordskiftet er avsluttet.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Stortinget tar nå pause i samsvar med annonsert dagsorden. Det vil bli votering kl. 14.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 11.25.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 14.

President: Morten Wold

Votering

Presidenten [14:02:43]: Stortinget går til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1 og 2, debattert 19. mars 2026

Presidenten: Sakene nr. 1 og 2 er andre gangs behandling av lover og gjelder lovvedtakene 31 og 32.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed godkjent ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overenstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 3, debattert 19. mars 2026

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Simen Velle og Anne Grethe Hauan om rettferdig utdanningsstøtte for studenter med pasientskadeerstatning (Innst. 157 S (2025–2026), jf. Dokument 8:70 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten har Simen Velle satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

> «Stortinget ber regjeringen endre forskriften for utdanningsstøtte slik at erstatningsbeløp som følge av kritisk sykdom eller personskade, og stipulert avkastning av slike erstatningsbeløp, ikke skal medtas i Lånekassens behovsprøving. I tilsvarende tilfeller de fem siste år, hvor stipend har vært avslått og i stedet gitt som lån, skal lånet omgjøres til stipend.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 67 mot 31 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.03.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en løsning for de studentene som har blitt berørt av endringen som har ført til redusert stipend for studenter med pasientskadeerstatning.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 4, debattert 19. mars 2026

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sunniva Holmås Eidsvoll og Mirell Høyer-Berntsen om en tryggere digital skolehverdag (Innst. 158 S (2025–2026), jf. Dokument 8:82 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten er det satt frem seks forslag. Det er

– forslag nr. 1, fra Andreas Sjalg Unneland på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre
– forslagene nr. 2–6, fra Hege Bae Nyholt på vegne av Rødt

Det voteres over forslagene nr. 3–6, fra Rødt.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om hvordan tidsinnstilling på digitale enheter i grunnskolen kan innføres, slik at barn ikke har mulighet til å bruke skolens digitale enhet mellom kl. 23 og kl. 06.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en tydelig nasjonal strategi for kommunikasjon med foresatte om skolebarns digitale enheter og hvilke tilganger foresatte skal ha.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at elever ikke skal få utdelt personlige digitale enheter på småskoletrinnet.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan som viser hvordan Kunnskapsdepartementet vil forplikte skoleeiere til å sørge for at elever ikke tar digitale enheter med skadelig innhold med seg hjem.»

Votering:

Forslagene fra Rødt ble med 94 mot 5 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.12)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for hvordan innholdsfilter på digitale enheter i grunnskolen, som minimum inkluderer KRIPOS' liste over skadelige nettsider, kan innføres og håndheves, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at 89 representanter hadde stemt mot forslaget fra Rødt og 11 representanter hadde stemt for.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.28)

Presidenten: Flere melder om å ha stemt feil, og vi tar voteringen på nytt.

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 87 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.24)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag som vil forplikte skolene til å ha innholdsfiltre og blokkere nettsider med skadelig innhold samt fjerne reklame, og til at dersom digitale skoleenheter sendes med hjem, må foreldrene sikres myndighet over enhetene.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 80 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.45)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen gi et oppdrag til Utdanningsdirektoratet om å støtte kommunesektoren i arbeidet med å etablere reklamefrie og distraksjonsfrie skoleenheter samt personvernvennlige nettlesere og søkemotorer, og blokkering av risikoinnhold og skadelige nettsider.

II

Stortinget ber regjeringen oppdatere Utdanningsdirektoratets retningslinjer med konkrete tiltak for å sikre reklamefrie og distraksjonsfrie skoleenheter samt personvernvennlige nettlesere og søkemotorer, og blokkere risikoinnhold samt sørge for at det ikke sendes skoleenheter hjem uten foreldrekontroll, og tydeliggjøre de juridiske forpliktelsene skolene har når det gjelder digitale verktøy og hvordan disse skal etterfølges.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 5, debattert 19. mars 2026

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Trygve Slagsvold Vedum og Bengt Fasteraune om kompensasjonsordning for grønnsaksprodusenter som rammes av nye grenseverdier for kadmium (Innst. 163 S (2025–2026), jf. Dokument 8:99 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten har Mathias Willassen Hanssen satt frem et forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Høyre. Forslaget lyder:

> «Stortinget ber regjeringen legge fram en midlertidig ordning med kompensasjonsgrad på 70 pst. for eventuelle løkavlinger som overstiger de nye grenseverdiene for kadmium.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Venstre har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen innføre en erstatningsordning for løkprodusenter med minst 95 pst. kompensasjonsgrad for avviste partier med løk som overstiger grenseverdiene for kadmium. Ordningen skal gjelde for vekstsesongen 2026, settes til Landbruksdirektoratets produsentpris for den aktuelle løktypen den uken det kasserte partiet ble pakket, ikke ha maksimaltak per produsent og være uavhengig av produksjonssviktordningen. Målet med ordningen skal være å gjøre produsentene mest mulig skadesløse dersom partier av løk overstiger de nye grenseverdiene.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Høyre ble innstillingen vedtatt med 52 mot 48 stemmer.

Sak nr. 6 [14:07:29]

Referat

1. (282) Representantforslag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om ny modell for utjevning av nettleie (Dokument 8:171 S (2025–2026))
2. (283) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frøya Skjold Sjursæther og Oda Indgaard om å slå ned på grov miljøkriminalitet (Dokument 8:172 S (2025–2026))
3. (284) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Morten Stordalen, Kristoffer Sivertsen, Rikard Spets og Tor Mikkel Wara om kostnadsberegninger for å nå Norges klimamål (Dokument 8:174 S (2025–2026))
   Enst.: Nr. 1–3 sendes energi- og miljøkomiteen.
4. (285) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frøya Skjold Sjursæther, Julie E. Stuestøl, Marius Langballe Dalin og Une Bastholm om en tryggere og mer dyrevennlig nyttårsfeiring (Dokument 8:176 S (2025–2026))
   Enst.: Sendes justiskomiteen.
5. (286) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Margret Hagerup, Tage Pettersen, Mari Holm Lønseth og Tone Wilhelmsen Trøen om å sikre forutsigbar finansiering for krisesenterbygg (Dokument 8:170 S (2025–2026))
   Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
6. (287) Årsmelding fra Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) for 2025 (Dokument 7 (2025–2026))
   Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
7. (288) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby og Abid Raja om å stimulere til økt bruk av samkjøring for å nå nullvekstmålet (Dokument 8:169 S (2025–2026))
8. (289) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Rem, Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen, Finn Krokeide, Tor André Johnsen og Morten Kolbjørnsen om å redusere bompengebelastningen på Rv. 4 (Dokument 8:173 S (2025–2026))
9. (290) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kristian August Eilertsen, Per-Willy Amundsen og Bård Hoksrud om å sette i gang et forprosjekt for

ny innfartsveg til Tromsø (Dokument 8:177 S (2025–2026))

Enst.: Nr. 7–9 sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

10. (291) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Jonas Andersen Sayed, Harry Valderhaug og Ida Lindtveit Røse om en langtidsplan for effektiv norsk bistand (Dokument 8:168 S (2025–2026))

Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten [14:08:01]: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.09.

Svanemerket trykksak, 2041 0654